

การแปรตามวงนสี่ลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ
ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา

นางสาว สุธิดา พูลทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-981-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16404981

STYLISTIC VARIATION OF (r) AND (l) IN BANGKOK THAI CONSONANT CLUSTERS
AMONG MATHAYOM IV GIRL STUDENTS AT SRIAYUDHYA SCHOOL

MISS Suthida Pulsup

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Linguistics
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-981-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การแปรตามวัจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำ
 ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 โรงเรียนศรีอยุธยา

โดย นางสาว สุธิดา พูลทรัพย์

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศักดิ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุธิดา ชูลทรัพย์ : การแปรความวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทย
กรุงเทพฯ ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา (STYLISTIC
VARIATION OF (r) AND (l) IN BANGKOK THAI CONSONANT CLUSTERS AMONG
MATHAYOM IV GIRL STUDENTS AT SRIAYUDHYA SCHOOL). อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.
บ.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์, 100 หน้า. ISBN 974-583-981-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์การแปรความวจนลีลาของ (ร) และ (ล) ใน
พยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ ของผู้ศูควัยเด็ก ตัวแปรวจนลีลาที่ศึกษาในครั้งนี้จำแนกเป็น 5
วจนลีลา คือ วจนลีลาแบบการสนทนา แบบการสัมภาษณ์ แบบการอ่านบทความ แบบการอ่านรายการคำ
และแบบการอ่านคำคู่เทียบเสียง

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ศูควภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยม
ปีที่ 4 โรงเรียนศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเสียงการใช้ภาษาตาม
วจนลีลาทั้ง 5 แบบ เรียงจากวจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดไปมากที่สุด โดยที่ในการสนทนาผู้บอกภาษา
แต่ละคนจะเลือกเพื่อนสนิทมา 1 คน เพื่อที่จะมาเป็นคู่สนทนา และในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์
ผู้บอกภาษาแต่ละคนด้วยตนเอง

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ
ของผู้ศูควัยเด็กมีการแปรความวจนลีลาดังนี้ ในวจนลีลาที่เป็นทางการน้อยที่สุดจนถึงวจนลีลาที่เป็นทางการ
ปานกลาง คือ การสนทนา การสัมภาษณ์และการอ่านบทความ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น
[r] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด ส่วนในวจนลีลาที่เป็นทางการมากและมากที่สุดคือ การอ่านรายการคำ และการ
อ่านคำคู่เทียบเสียง (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น [r] และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเป็น
[l] เป็นเปอร์เซ็นต์สูงสุด

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติไคสแควร์ยังแสดงให้เห็นว่า อัตราการปรากฏของรูปแปร
ต่าง ๆ ของ (ร) และ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำแตกต่างกันตามวจนลีลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
ความเชื่อมั่น .01

ภาควิชา ..... ภาษาคำสตร์
สาขาวิชา ..... ภาษาคำสตร์
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อผู้เิดิต ..... สิดา ชูลทรัพย์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C411091 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: SOCIOLINGUISTICS / CONSONANT CLUSTERS / BANGKOK THAI / STYLE

SUTHIDA PULSUP : STYLISTIC VARIATION OF (r) AND (l) IN BANGKOK

THAI CONSONANT CLUSTERS AMONG MATHAYOM IV GIRL STUDENTS AT SRIAYUDHYA
SCHOOL THESIS ADVISOR : ASST. PROF. M.R. KALAYA TINGSABADH, Ph.D.

100 pp. ISBN 974-583-981-7

The purpose of this thesis is to analyze stylistic variation of (r) and (l) in Bangkok Thai consonant clusters pronounced by young speakers. Five types of language use representing different styles - casual speech, interview, passage reading, word list reading and minimal pair reading - are studied.

The subjects are 30 Bangkok Thai speakers sampled from M.S.4 girl students at Sriayudha School. The data were collected in five styles from the least formal to the most formal. In the casual style each subject selects a close friend to talk with, and in the interviewing style the researcher interviews each subject herself.

The analysis shows that there is stylistic variation of (r) and (l) in consonant clusters in young Bangkok Thai speakers. In casual speech, interview and passage reading, [∅] is the main variant of both (r) and (l) in consonant clusters whereas in word list reading and minimal pair reading, [r] is the main variant of (r) in consonant clusters and [l] is the main variant of (l) in consonant clusters.

A Chi-square test shows that the occurrence of the variants of both (r) and (l) in consonant clusters vary significantly according to style at .01 level.

ภาควิชา.....ภาษาคำสั่ง.....

สาขาวิชา.....ภาษาคำสั่ง.....

ปีการศึกษา.....2536.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*สวิต พงษ์วิวัฒน์*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ดร. คาลยา ทิงสาบัด*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว. ดร.กัลยา ติงศภัทิย์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์

เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ต้องใช้การคำนวณทางสถิติมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้รับคำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ยิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.ประคอง กรรณสูต จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ.ที่นี้

งานวิจัยในครั้งนี้คงไม่สำเร็จล่วงด้วยดี หากปราศจากความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนักเรียนโรงเรียนศรีอยุธยาที่เป็นผู้บอกภาษา และผู้ช่วย รวมทั้งรองผู้อำนวยการ และอาจารย์แนะแนวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย

สำหรับท่านนี้ ประโยชน์ และความดีที่งานวิจัยในงานนี้จะพึงมี ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่ พลเอก สุรใส พูลทรัพย์ผู้เป็นบิดาที่เป็นแรงคลาใจให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อในขั้นนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ค
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 สมมติฐานในการวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	4
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
1.8 ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. การศึกษาเกี่ยวกับพยัญชนะควบกล้ำในภาษาไทยกรุงเทพฯ	6
2. การศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาตามอายุผู้พูด	13
3. การศึกษาเกี่ยวกับการแปรของภาษาตามวจนลีลา	16
2. วิธีการดำเนินการวิจัย	20
2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.2 สืบค้นความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการออกเสียง พยัญชนะควบกล้ำของนักเรียน	20
2.3 จัดทำเครื่องมือ และเตรียมอุปกรณ์ในการวิจัย	20

บทที่	หน้า
2.4	เลือกจุดเก็บข้อมูล และกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษา 21
2.5	ทำการคัดเลือกผู้บอกภาษา 22
2.6	เก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลตามขั้นตอน 22
2.7	ปัญหาในการเก็บข้อมูล 23
2.8	การวิเคราะห์ข้อมูล 23
2.8.1	การวิเคราะห์ทางสถิติ 24
2.8.2	การวิเคราะห์ทางสถิติ 24
3.	รูปแบบการแปรไม่จำแนกตามวัจนลีลา 27
3.1	รูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำไม่จำแนกตามวัจนลีลา 27
3.2	รูปแปรของ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำไม่จำแนกตามวัจนลีลา 30
3.3	การเปรียบเทียบรูปแปรของ (ร) กับ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำ ไม่จำแนกตามวัจนลีลา 32
4.	รูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำตามวัจนลีลา 36
4.1	รูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำ ในแต่ละวัจนลีลา 5 วัจนลีลา 36
4.1.1	การสนทนา 36
4.1.2	การสัมภาษณ์ 38
4.1.3	การอ่านบทความ 39
4.1.4	การอ่านรายการค่า 41
4.1.5	การอ่านคำคู่เทียบเสียง 42
4.2	การเปรียบเทียบรูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำ ในวัจนลีลา 5 วัจนลีลา 44
4.3	รูปแบบการปรากฏของรูปแปรต่างๆ แต่ละรูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะ ควบกล้ำในวัจนลีลา 5 วัจนลีลา 47
4.3.1	รูปแปร [r] 49
4.3.2	รูปแปรอื่นๆ 51

5.	รูปแบบการแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าตามวจนลลลา	54
5.1	รูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้า	
	ในแต่ละวจนลลลา 5 วจนลลลา	54
5.1.1	การสนทนา	54
5.1.2	การสัฒภาษณ	56
5.1.3	การอ่านบทคววม	57
5.1.4	การอ่านรายการค้ำ	59
5.1.5	การอ่านค้ำคู้เทียบเสัยง	60
5.2	การเปรยบเทียบรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้า	
	ในวจนลลลา 5 วจนลลลา	62
5.3	รูปแบบการปรากฎของรูปแปรต้ำต้ำๆ แต่ละรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในวจนลลลา 5 วจนลลลา	67
5.3.1	รูปแปร [l]	67
5.3.2	รูปแปรอ้นๆ	68
6.	การเปรยบเทียบรูปแบบการแปรของ (ร) กับ (ล) ในพหุคูณระควบกล้า	
	จำแนกตามวจนลลลา	69
6.1	การเปรยบเทียบรูปแปรของ (ร) กับ (ล) ในพหุคูณระควบกล้า	
	จำแนกตามวจนลลลา	69
6.1.1	การสนทนา	72
6.1.2	การสัฒภาษณ	73
6.1.3	การอ่านบทคววม	74
6.1.4	การอ่านรายการค้ำ	75
6.1.5	การอ่านค้ำคู้เทียบเสัยง	76
7.	สรุปร และอภิปรายผล	78
7.1	สรุปร	78
7.1.1	(ร) ในพหุคูณระควบกล้าโดยไม่ว่าแนกตามวจนลลลา	78

บทที่	หน้า
7.1.2 (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำโดยไม่ว่าแนกตามวจนลลิตา	79
7.1.3 การเปรียบเทียบการแปรของ (ร) กับ (ล) ในพยัญชนะ ควบกล้ำโดยไม่ว่าแนกตามวจนลลิตา	79
7.1.4 (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำตามวจนลลิตา	79
7.1.5 (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำตามวจนลลิตา	80
7.1.6 การเปรียบเทียบการแปรของ (ร) กับ (ล) ในพยัญชนะ ควบกล้ำตามวจนลลิตา	80
7.2 อภิปรายผล	81
7.3 ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก - จำนวนครั้งของรูปแปรของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำ ตามวจนลลิตาของผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 30 คน	91
ภาคผนวก ข - จำนวนครั้งของรูปแปรของ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำ ตามวจนลลิตาของผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 30 คน	92
ภาคผนวก ค - หัวข้อสนทนาที่ให้ผู้บอกภาษาคู่กับเพื่อนสนิท	94
ภาคผนวก ง - หัวข้อสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา	95
ภาคผนวก จ - บทความที่ให้ผู้บอกภาษาอ่าน	97
ภาคผนวก ฉ - รายการคำที่ให้ผู้บอกภาษาอ่าน	98
ภาคผนวก ช - คำคู่เทียบเสียงที่ให้ผู้บอกภาษาอ่าน	99
ประวัติผู้เขียน	100

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าไม่จำแนกตามวจนลลลา	27
2.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าไม่จำแนกตามวจนลลลา	30
3.	การเปรียบเทียบการกระจายของรูปแปรของ (ร) กับ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าไม่จำแนกตามวจนลลลา	32
4.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าในการสนทนา	36
5.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าในการลลลลลลลล	38
6.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านบทความ ...	39
7.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านรายการค่า	41
8.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านค่าคู่เทียบเสลลล	42
9.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าจำแนกตามวจนลลลา ...	44
10.	การกระจายของรูปแปรที่มีศลลลลลลล และรูปแปรต่างๆของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าจำแนกตามวจนลลลา	46
11.	การกระจายของรูปแปรมาตรฐาน และรูปแปรอื่นๆ ของ (ร) ในพหุคูณระควบกล้าจำแนกตามวจนลลลา	50
12.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในการสนทนา	54
13.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในการลลลลลลลล	56
14.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านบทความ ...	57
15.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านรายการค่า	59
16.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าในการอ่านค่าคู่เทียบเสลล	60
17.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบกล้าจำแนกตามวจนลลลา ...	62

ตารางที่ ๑

18.	การกระจายของรูปแปรมาตรฐาน และรูปแปรที่ถูกประมาณของ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำจำแนกตามวจนลีลา	65
19.	การเปรียบเทียบการกระจายของรูปแปรของ (ร) กับ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำ จำแนกตามวจนลีลา	70
20.	การเปรียบเทียบผลการศึกษาของแสงจันทร์ (2529) และของผู้วิจัยในกรณี ของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำ	84
21.	การเปรียบเทียบผลการศึกษาของแสงจันทร์ (2529) และของผู้วิจัยในกรณี ของ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำ	85
22.	จำนวนครั้งของ (ร) ในพยัญชนะควบกล้ำตามวจนลีลาของผู้บอกภาษา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน	92
23.	จำนวนครั้งของ (ล) ในพยัญชนะควบกล้ำตามวจนลีลาของผู้บอกภาษา จำนวนทั้งสิ้น 30 คน	93

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำไม่จำแนกตามวจนลลล	29
2.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำไม่จำแนกตามวจนลลล	30
3.	การเปรียบเทียบการกระจายของรูปแปรของ (ร) กับ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำไม่จำแนกตามวจนลลล	33
4.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำในการสนทนา	37
5.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำในการสัฒภาษณ	38
6.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำในการอ่านบทควม ...	40
7.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำในการอ่านรายการค้ำ	41
8.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำ..... ในการอ่านค้ำค้เทียบเสยง	43
9.	การกระจายของรูปแปรของ (ร) ในพหุคูณระควบล้ำจำแนกตามวจนลลล ...	48
10.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำในการสนทนา	55
11.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำในการสัฒภาษณ	56
12.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำในการอ่านบทควม ...	58
13.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำในการอ่านรายการค้ำ	59
14.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำ ในการอ่านค้ำค้เทียบเสยง	61
15.	การกระจายของรูปแปรของ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำจำแนกตามวจนลลล ...	63
16.	การเปรียบเทียบการกระจายของรูปแปรของ(ร) กับ (ล) ในพหุคูณระควบล้ำ จำแนกตามวจนลลล	71